GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Šibensko izdanje (II)

Poštarina plaćena

TRIBUNA

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju. | Četvrtak 25 februara 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 46

Francuska griješi kad pomaže vladu narodnog fronta

Aktivnost avijacija — Borbe pred Oviedom — Rusija usvojila odluke odbora za nemiješanje

PARIZ 24 februara (h). Jutrošnji »Žur« donosi izvještaj francuskog poslanika pri valencijskoj vladi u kome poslanik izvje štava svoju vladu o redu i radu na teritoriji pod vlašću nacionalista kao i sigurnost njihove pobjede. Poslanik upozoruje svoju vladu na njenu pogrešku koju pravi potpomaganjem akcije vlade »narodnog fronta". Ova greška mogla bi imati kasnije težih posljedica.

PARIZ 24 februara (h). Avas javlja: Vladini avioni bombardovali su aerodrom kod Talavere. Naročite štete nema.

SALAMANKA 24 februara (h) Nacionalistička vojna komanda uputiia je braniocima Ovieda pomoć od deset hiljada ljudi.

Avijacija je bombardovala okolicu Valencije i željezničku prugu nanijevši veće štete.

BARCELONA 24 februara (h) Avas javlja: Nacionalistička aviacija bombardovala je više katalonskih gradova nanijevši velike štete.

SALAMANKA, 24 februara (h) Na asturijskom frontu nastavljaju se napadi baskijskih rudara na nacionalističke položaje pred Ovijedom. Baskl su na bojnom polju ostavili mnogo mrtvih.

Tokom jučerašnjeg dana na madridskom frontu bilo je više manjih okršaja.

MADRID, 24 februara (h) Avas javlja: Vladina avijacija s uspjehom je bombardovala mjesto Arenas san Pedros. Devet nacionalističkih lovačkih aviona izašli su napadaju u susret i susbili ga.

SALAMANKA, 24 febr. (h) Nacionalistička avijacija efikasno je bombardovala Albasektu. Tridesetak madridskih vojnika je poginulo. Bombardovanje je nanijelo velike štete.

MOSKVA, 24 febr. (h) Savjet sovjetskih komesara donio je odluku o zabrani sakupljanja i odašiljanja ratnih dobrovoljaca u Španiji. Isto se tako zabranjuje i transporti materijala za vojsku.

LONDON, 24 febr. (h) Početkom iduće sedmice, na zahtjev radničke stranke otpočeće velike spoljnopolitička debata. Očeknje se da će prije debate ministar spoljnih poslova g. Idn dati značajnu izjavu.

BOMBAJ, 24 febr. (h) Rajter javlja: Jutros u 8 i 30 sati spustio se na aerodrom kod Bombaja pukovnik Lindberga sa gospođom.

Velika finansijska afera u Londonu

LONDON, 24 febr. (h) Policijske vlasti vodile su, posljednjih dana, istragu po jednom velikom financijskom skandalu u kome su umješani više poznatih imena viših financijskih krugova. Medjutim u momentu hapšenja konstatovalo se nestanak onih finansijera koji bi imali biti uhapšeni. Drži se da su neki viši policijski činovnici podmičeni. Istraga se još jače nastavlja.

LONDON, 24 febr. [h] Na berzi metala zabilježen je izvjesni pad cijena. U političkim krugovima ovaj taias spekuć lacije izazvao je veliko uzbudjenje. Jed grupa poslanika sprema projekt zakona o porezu na prekomjerne dobiti na ratnom materijalu.

ODJEK SPORAZUMA IZMEDJU ČEHOSLOV. VLADE I NEMACA

IZJAVA MINISTRA G. Dr SPINA

(Od našeg dopisnika)

Prag, 22 februara.

Ministar g. dr. Spina, koji je od trojice nemačkih ministara najduže član vlade, zamoljen da nešto kaže o rezultatima pregovora s aktivistima, dao je izjavu novinarima u kojoj je između ostalog kazao :

„Zahvaljujući energiji ministra pretsednika, koji je pokazao da je ne samo vrlo talentiran političar, nego i državnih širokog pogleda, postigli smo u celini sve glavne zahtjeve, jvittiramo rezultat pregovora kao stvar, koja će doprineti umirenju našeg nemačkog stanovništva. Naročito kvitiramo način, kojim je pretsednik vlade vodio pregovore i priznajemo da su se i čehoslovačke koalirane stranke prema našim zahtevima ponele prema interesima države.

Moramo međutim priznatl da se i češka opozicija do sada ponašala uglavnom disciplinirano. U današnjim burnim međunarodnim vremenima ćemo sporazum doprineti uređenju srednjoevropskih prilika. Nije slučaj da se i Jugoslavija i Belgija trude da urdee svoje narodnosne prilike. U vremenu kakvo je danas svaka država se brine i mora se brinuti da svoje stvari dovede u red. Postigli smo dobru bazu na kojoj se može dalje graditi".

Ministar dr. Czech je dao saradniku „Prager Presse" sledeću izjavu : „U narodnosnom sporazumu je učinjen prvi korak. Možemo reći da je to dobar početak. Uzajamno razumevanje i atmosfera poverenja su krčili put prema uspehu. Za tu atmosferu zahvaljujemo u prvom redu odvažnoj inicijativi pretsednika republike, koja se udružila s isto tako odvažnom inicijativom pretsednika vlade. Tako je izrečena prva reč, koja će u nemačkom stanovništvu probuditi nove nade. Nadamo se da će posle očekivanja doći i ispunjenje. Vlada je međutim izrekla već i drugu reč time, što je svojoj odluci dodala rešenost da istraje na principima pravedne manjinske politike, da je dalje razvija i prilagoda na interesima države i manjina. To je dobar početak.

„Češke Slovo" pozdravlja uspeh pregovora između vlade i nemačkih aktivista i današnju vladinu proklamaciju smatra kao naročito sretnu. Jedini vodič moraju biti obziri na opšti uspeh, to je ujedno bezdan, koji Cehoslovake i državotvorne Nemce deli od ovdašnje ekspoziture hakenkrajca.

„Narodni Politika" priznaje da pregovori nisu skrenuli s puta, koji je odredio ministar pretsednik, odbivši svaku presiju iz inostranstva i izjavivši da se radi samo u uređenju administrativnih pitanja u duhu ustava i postojećih zakona.

„Prager Tagblatt" piše, da tekst u koji su rezultati zbijeni nije velik. Ali treba priznati da je taj mali broj redaka bogat u sadržini. Teško može doći do nekog razočaranja, jer mudro nisu izazivane preterane nade.

„Deutsche Presse" veli da su odluke ne samo od nacionalno-političkog, nego i socijalnog i privrednog značaja, ublažiće zategnutost, učvrstiće unutrašnju strukturu države i ograničiće radikalne struje.

R. Č.

GRACIJANI PRED — LUDILOM

RIM, 24 februara (h) U vezi atentata na potkralja Graziania saznaje se da je do sada poubijeno preko 600 Abesinaca.

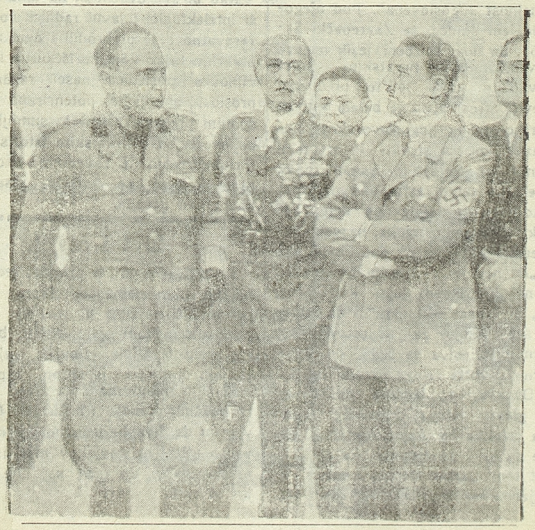
RIM, 24 februara (h) Tek se sada saznaju detalji o atentatu na maršala Graziania i njegovu pratnju. Iz dobro informiranih krugova tvrdi se da je prigodom atentata na velikodostojanstvenike bačeno oko 10 bombi.

Rim, 24 februara (h) Jučer je avijonom za Adis Abebu otputovao Specijalista za duševne bolesti dr. Hrufoni. On će pružiti ljekarsku pomoć bolesnom maršalu Grazianiu koji je prigodom atentata nesamo teško ranjen, već je i zadobio teški lom nerva, tako da danas pokazuje sve simptome ludila.

Fon Nojratov neuspjeh

LONDON, 24 februara (h) DNB javlja: Engleska štampa sa naročitim interesovanjem prati akciju njemačkog ministra spoljnih poslova gosp. fon Nojrata u Beču »Deili telegraf« kaže da će fon Nojrat pokušati da uspostavi što povoljnije veze izmedju svoje zemlje i potpisnika Rimskog protokola. „Morgin post« u izvještaju svog bečkog dopisnika kaže da su nacional-socijalističke manifestacije težak udarac njemačko-austrijskom sporazumu. Misija fon Nojrata doživila je potpun neuspjeh.

BEČ, 24 februara (m) Korbiro javlja da su manifestacije nacional-socijalista dale priliku hiljadama pristaša Patriotskog fronta da dodju u Beč i manifestuju svoju privrženost kancelaru dr. Susniku i idejama pokojnog kancelara Dolfusa.

Hitler u razgovoru s italijanskim ratnikom Carlom Delcroix u Berchtesgadenu prilikom posete i prijema auslandskih ratnika kod Hitlera

Jedan narod, tri plemena

U celoj našoj štampi posljednjih se meseci u mnogom komentariše nacionalna i državna pitanja. Od prvog dana budžetske debate jugoslovenstvo, eshaestvo, narod, plemena i ovim pojmovima slični pojmovi predmeti su skoro svih govora narodnog poslanika. Prostor našeg lista ne dozvoljava nam da dnevno registrujemo višesatne govore pojedinih narodnih poslanika, ministara, šefova stranaka itd.

O nacionalnim pitanjima često se javlja u uvodnicima beogradske „Pravde" dr. Aranđelović. On zastuda nemoguća stanovišta i zato njegovi članci izazivaju polemiku (ako im to nije cilj!) Tako je gospodin dr. Aranđelović nekidan napisao članak u kome je nastojao dokazati da smo mi tri naroda, a da svaki narod ima bezbroj malih plemstava. Na ovu utopiju odgovorio je u jučerašnjoj „Pravdi" gospodin Tima Dimitrijević sa vrlo dokomentovanim i vedrim izlaganjem. Mi prenosimo nekoliko značajnih momenata.

»Danas, dakle, kada su već odavno i naši i strani naučni kapaciteti, na osnovu originalnih dokumenata, konačno utvrdili da su Srbi, Hrvati i Slovenci, kao i ostali Sloveni, došli na Balkansko Poluostrvo u plemenskim jedinicama i da su, kako konstatuje naš poznati istoričar V. Ćorović, srodnost između Srba i Hrvata neki bizantiski pisci potpuno identifikovali već u 11—12 veku, još i danas, eto, vaskrsavaju mišljenja koja je fabrikovala još crno—žuta štampa propale susedne monarhije, koja je stalno ubrizgavala taj otrov da razbije slogu između Srba i Hrvata u Habzburškom Carstvu, pa da po onom famoznom receptu: »Pocepaj pa vladaj!« skrha znečaj i posledicu te sloge«.

»Premda je znameniti biskup Strosmajer već mnogo ranije dokazivao opipljivo i stvarno da su Slovenci, Hrvati i Srbi tri plemena jednog istog naroda, listovi s jedne iste grane. Najveći Hrvat među svim Hrvatima osećao se srodnim sa Slovencima po istoj krvi, po istim običajima i po, gotovo, istom jeziku: „Bog i priroda su nas stvorili istim narodom i nas jedna budućnost čeka". O Srbima je mislio isto kao i Račkl, druga polovina njegovog bića: »Ja smatram Hrvate i Srbe kao dva plemena jednog i istog naroda, koje razdvaja samo istorija«. Srbe je pominjao rado kao „deo našeg naroda koji se ponosi svojim imenom".

„Poznato je i to, da je Strosmajer stalno težio sintezi te je ji na Carevinskom veću isticao „istorisko—političku individualnost Jugoslovena". Pod njegovim uticajem odlučio se Zagrebački Sabor 1861, da novi službeni jezik nazove jugoslovenskim, a ne hrvatskim i srpsko—hrvatskim kako je to predlagao Kukuljević. Strosmajera je bolelo »što su sinovi rascepkanog jugoslovenskog naroda razdvojeni na srpsku i hrvatsku književnost u kojoj ih samo azbuka deli«, te tako samo rasturaju svoju snagu. Zato je svoje najglavnije delo, zagrebačku akademiju nauka, nazvao Jugoslavenska akademija i dodelio joj zadatak „da neguje i razvija umetnost i nauku na slovenskom jugu kod Srba, Hrvata, Slovenaca i Bugara" i da potpomaže sve težnje za uspostavljanjem književnog jedinstva na Jugu, da bude književno središte celoga naroda od Soče do Dunava, od Jadrana do Crnog Mora i glavna poluga duhovnog preobražaja celokupnog Jugoslovenstva. Besumnje da bi i savremenu našu književnost tom stazom trebalo i danas uputiti, jer se mora priznati da posle Ujedinjenja naovamo skoro ništa nije urađeno u toj oblasti. Istina, ćirilica i latinica ne bi trebalo ni tehnički da razdvajaju Srbe i Hrvate, deleći ih tako na dve još uvek odvojene čitalačke publike. Ni danas stvarno još ne postoji po svojim piscima i konzumentima jedinstvena srpsko—hrvatska književnost, a da se gotovo potpuno odvojenoj slovenačkoj književnosti i ne govorimo. Ima dodira, ima i zajedničkog rada i zajedničkih tradicija, ali srpska i hrvatska književnost još uvek ne pretstavljaju koncentrične krugove.

»I ako Strosmajer nije učestvovao u tome, u Dalmaciji je bilo onako kako je on želeo. Najviše uticaja na njegove savremenike i saplemenike imalo je neumorno radno njegovo jugoslovenstvo, koje je zračilo uzvišene misli i dobrotu, koje je umelo bez prestanka da deluje i u krupnim i u sitnim potezima. Zato je Odbor otvorio zasebnu redovnu rubriku Sa Slovenskog Juga; zato je Hrvatska narodna stranka prilikom drugog Omladinskog kongresa pozdravila srpsku omladinu kao Uzdadicu Jugoslovenstva; zato je uverenje da će uskoro biti nazivan budalom onaj ko htedne razlikovati Srbe od Hrvata, ta dva plemena jednog naroda, navelo pesnika Petra Preradovića da ispeva onu poznatu pesmu »Rodu o jeziku«.

»Što su baš Srbi ti koji propagišu najviše Jugoslavensku misao danas to je na svom mestu i sasvim pojmljivo: Srbija je na bojištima krvlju i olovom realizovala ono o čemu su sva tri plemena vekovima sanjala! Srpsko se pleme odreklo svojih najvećih svetinja radi Jugoslovenstva. Ali u metodama ima kardinalnih grešaka. Misleći zar da će time postati najveći pioniri ove ideologije, mnogi su spekulanti prosto trgovali tim »jugoslovenstvom«. pa se tako pod tom firmom lepo i nesmetano uvlačio stran kapital u domaća naša preduzeća i bez skrupula u odgovornosti krstio se „jugoslovensko akcionarsko društvo" te i te firme, kome obično kumuju naši elementi koji su često puta i članovi „upravnih" i „nadzornih" odbora tih društava«.

»O tome bi, možda, trebalo više govoriti. Pisac ništa ne kaže o tome kako se mogu zadovoljiti sve elementarne potrebe maloga čoveka radnog naroda Jugoslavije samo jednom ispravnom i poštenom socialnom i financiskom i ekonomskom politikom, na bazi apsolutnog jedinstva, jednakosti i ravnopravnosti celog jug. naroda.

Kad bi sve ovo imali na umu svi naši intelektualci i javni radnici, onda bi verovatno brže prebrodili i ovu našu unutarnju krizu koja se iščaurila kao neminovna posledica naše razdrobljene prošlosti, a koja je potencirana međusobnim prebacivanjem i sumnjičenjem, nepoverenjem i hrvatskim istoriskim tradicionalizmom i zavebnim nacionalizmom, koji se kao začudo, rasplamsao kao nikad dosad«.

Živa i čovjek

Živa je u stvari, u prirodi jedan od najrašireniji h elemenata. Skoro svagdje ćemo naići na živu u manjoj količini, pa i u kamenom uglju, vodi, biljkama i u tijelu životinja. Čovjek uzima sa svojom dnevnom ishranom otprilike 5 milionitih miligrama čiste žive. Ali istu tu količinu odmah i izbacuje. Naučnici vjeruju da živa bezuslovno vrši izvjestan važan uticaj na čovjekov organizam, ali na koji način, do sada se nije moglo još utvrditi.

Naše doba

Uvijek isti. *U Strosmajerovu gradu Osijeku 21. II t. g. rekao je jedan od tolikih prvaka Mačekove stranke među ostalim i ovo: „Ti su izbori (petoga maja) ujedno razbili fikciju o jugoslavenstvu, koje je izmislio biskup Strosmajer . . . Ti su izbori pokazali da mi nijesmo Jugoslaveni, a niti želimo, niti hoćemo ikada to biti".*

Iako se usuđuje da govori o ideji našega narodnoga jedinstva, koje su propovjedali i prije i poslije Strosmajera najveći naši umnici, — jedan Pernar. Ali ništa udo, kad znamo da je on svake godine 1 novembra vodio pravovjerne frankovce na Mirogoj na Alijagićev grob . . .

Ostalom nepobitna je činjenica da je petoga maja na tisuće najsvjesnijih i najčestitijih Hrvata javno ispovijedilo svoje jugoslavenstvo, a to će jamačno činiti i u buduće unatoč različitim Pernarima, Šolima i Hajcingerima, Bulatima, Berkovićima i Kaliternama. Po teorlji protivnika jugoslovenske misli jedan i isti jezik nije od velike važnosti, u određivanju narodnosti, dok je osjećaj svemoćan i odlučan. Nastaje pitanje, kamo da se ubroje oni Hrvati, koji su uvjereni da su Srbi, Hrvati i Slovenci tri plemena jednog naroda; koji osjećaju da smo po svemu jedan narod, a u koliko još nismo jedno, svim silama nastoje, hoće i žele da to naskoro budemo i u tu svrhu traže poput Gaja, Strosmajera, Kurelca, Starčevića, Račkoga i drugih naših velikana zgodno zajedničko ime?

Zar da svi ti budu proglašeni izdajicama i odrodima? Moguće je i to, kad znamo da je — pre desetak godina — u zagrebačkom „Hrvatu" bilo napisano: „Stjepan Radić nije i ne može biti pretstavnik Hrvata, jer je...." (Obad)

*

Mačekova garda manevrira po splitskoj okolici *Već nekoliko nedjelja jedan vod Mačekove garde pod komandom starog orjunaša Dr. Eda Bulata, vrši dnevne i noćne vježbe. Kao kontrolni organi — recimo vojni atašeji — tim vježbama prisustvu ju po dva izaslanika šibenčanina Petra.*

Naši se nacionalni ljudi i patrioti pitaju . . . . . ?

*

Intelektualci iz HSS i P. Kaliterna. *Otkako se je Mačekovom dozvolom povratio u Jugoslaviju g. Ing. Košutić, otada se razni vodje „intelektualnog seljačkog sloja" nadaju da će ih ovaj intelektualac osloboditi u Splitu Paške, u Šibeniku Dane, u Sinju Krce itd. Čuli smo mnoge glasne misli, „a sada će ih Košutić otpuriiti . . ." Međutim su intelektualci pokisli, jer čitaju u „Hrvatskom Dnevniku" da je u nedjelju u Zagrebu na Skupštinu Seljačke Sloge došao ing. Košutić u društva Paške Kaliterne!*

Evala ti Paško! Ča oni misle. Ajdi su bili kad je grmilo!

*

Veliki ples hrvatskih sveučilištaraca u Zagrebu. *Taj ples je bio prošle subote u „Hrvatskom glazbenom zavodu pod pokroviteljstvom rektora g. Dra Hondla. Nije falio ni zastupnik „predsjednika", a prisustvovao je i rektor Visoke Komercijalne ekonomske škole pop Filip Lukas i drugi odlični ci. Tu se — kako „Jutarnji List" piše — našli svi Hrvati—Zagrebčani koji priznaju i cijene napore i nastojanja hrvatskih sveučilištaraca. Moralni uspjeh te priredbe bio je potpun. Publika je u izvrsnom raspoloženju ostala do ranih jutarnjih sati . . .*

Nemamo ništa protiv »napora i nastojanja« hrvatskih sveučilištaraca, ali se ipak čudimo, što se ti napori i nastojanja ispoljiše baš u vrijeme zabranjeno, usred korizme. Kad to ne bi bio »hrvatski« ples, digla bi se na nj kuka i matka, ali valjda i tu vrijedi ona: Si duo faciunt idem, non est idem! Ne nije to jedini slučaj dvojake mjere . . . (Obad)

SUBJEKT i OBJEKT

Nastala je era „seljakovanja«. Mnogi hoće da budu veći seljaci od seljaka —, ali samo na ustima. Različitim propovjednicima puna su usta seljaka i seljačkih nevolja. Misle da su oni prvi pritekli u pomoć našemu seljaku. Do njih seljak je bio rob ili kako to u njihovu rječniku zvuči: seljak je bio objekt, a sada je postao subjektom, jer je samo seljak narod, i samo seljačko je narodno.

Takvim i sličnim krilaticama obmamljuju neki našega seljaka osuđujući gotovo sve dosadašnje naše javne narodne radnike. Jedan od apostola „seljakovanja" navodi u prilog svom učenju priču o tijelu i njegovim udima, a baš ta priča najbolje pokazuje kako mora u čovječjem organizmu vladati sklad, i kako se ne zna koji je dio tijela važniji za čovječji život. Tako sačinjava i narod sve što u njemu živi i radi: i ratar i radnik i mornar i trgovac i obrtnik i umni radnik. Puka je demagogija govoriti da je naš narod samo naš seljak, iako pretežni dio našega naroda sačinjava težaštvo. Svi su stališi jednakopravni. Ti novi „prijatelji" seljaka — koji ni na vrhovima nisu svi seljačkog porijetla — hoće da seljak bude subjekt u javnom životu, da on „mijesi" kako su dosada drugi njega „mijesili«. Subjektom je i treba da bude čitav narod a nesamo seljak, ali što je on bio davno prije braće Radića i bez njih, kako nam to pokazuje javni život Srba, Hrvata i Slovenaca novijega vremena, jer svi pokreti u inostranstvu koji su išli za podizanjem naroda, imali su odjeka i u nas, te su naši stari rodoljubi — gotovo svi seljački sinovi — kako su mogli i umjeli, radili za svoj narod. Dok su braća Radići bili u utrobi majčinoj, u Sloveniji rade rodoljubi na zadružnom polju, u Srbiji radi radikalna — a i druge — stranke, u Dalmaciji Narodna stranka sa seljačkim sinovima Klaićem i Pavlinovićem na čelu diže narod na svakom polju; u Istri biskop Dobrila, pa za njima Laginja i Spinčić sa četom svećenika i učitelja osnivaju zadruge, posujilnice i čitaonice i žrtvuju se za narod; u bivšoj Hrvatskoj osnivaju se seoske zadruge prije pojave braće Radića; a poznat je rad Dra J. Smodlake i Don Frana Ivaniševića u Dalmaciji u novije vrijeme, kojima današnji „prijatelji seljaka" nisu ni u čemu ravni.

Neka nam odgovore ti »prijatelji« kako i po čemu je današnji seljak subjekt u javnom životu, a do jučer da je bio objekt. Zar po tomu što ga danas vode — dakle „mijese" — Maček, Šol Šutej, Šubašić, Reberski, Pernar, Herceg i sva sila drugih odvjetnika i neseljaka, a do jučer su ga vodila najsvetlija imena naše historije svih triju plemena, heroji prama današnjim patuljcima!

P. J. Grković

KROZ Šibenik

☐ DEŽURNA APOTEKA: u gradu je „Crljenko".

☐ KINO BALKAN prikazuje »Lud za parama" sa W. C. Fielda, Joan March, B. Crabbe i A. Ames.

☐ PAROBROD „DEADATA" norveške zastave dovezao je juče benzin i naftu iz Rumunije, za potrebe kr. Mornarice. Parobrod je po istovaru otputovao. (g)

☐ NOVA GIMNAZIJA imala bi se otvoriti po obavljenoj kolaudaciji sa strane Banske uprave. Dan se nemože precizirati, ali bi ista imala uslediti za dve sedmice dana. Po svršetku kolaudacije biće svečano otvorenje. Razgledanje nove gimnazije biće dozvoljeno građanima 1—2 dana po otvorenju, dok do tada niko se neće puštati u zgradu. (g)

☐ DEVOJKA DANKA TROŠIĆ iz Pirovca od 17 godina noseći vodu pala je i zadobila teže povrede po telu. Jutros je na jastucima, nošenim od trojice ukućana, dopremljena u bolnicu i ostavljena na daljnu njegu. (g)

☐ H. A. D. „MATIJA GUBEC" u Šibeniku raspušten je odlukom Banske uprave u Splitu, radi toga što je prekoračilo svoj statutarni krug rada. Na zabavama ovog društva izražavalo se cilj stvaranja raspoloženja za menjanje poretka u državi. Društvenu imovinu popisali su organi Prestojništva gradske policije. (g)

Napad puškama i kamenjem

U veče 22 februara vraćali su se kući Tome, Anđelko i Joze Gracin svi iz Primoštena. Oni su kod niesne učiteljice g. Anke Lisac spremali se za polaganje ispita osnovne škole. Na udaljenosti od 150 metara od škole nenadno je pogođen kamenom Tome u glavu, tako jako, da je onesvešten pao na zemlju. Jozo je, također pogođen kamenom u leđa, počeo vikati, te se bacio preko obližnjeg zida. U tom momentu odjeknuo je prvi puščani hitac, našto su Jozo i Ivo počeli bežati. Za njima je opaljeno više metaka, ali nisu pogođeni. Nadadača je bilo više te su ih videli kako su naslonili puške na zid pucali za Jozom i Ivom. Napadači još nisu pronađeni, ali se sumlja na jednog mladića kojeg su videli posle napada sa puškom dolaziti u mesto. Žandarmerija vodi izvide, da bi pronašla napadače. (g)

☐ ČUDAN POSTUPAK. Uprava Policije u Splitu otrag kraćeg vremena po svojim činovnicima upala je u prostorije b. SDS, gde se održavala nenajavljena konferenca, te je zapečatila prostorije. Sada je rad b. SDS ponovno dozvoljen, [redacted]. Pravi se samo nepotrebna buka i reklama baš oninma u SDS.

Koliko nam je poznato, još su na snazi zakonske odredbe blagopoč. Kralja Aleksandra I, kojima je rad svim starim političkim strankama bio zabranjen. Da li se ti propisi danas vrše?! (p)

☐ CJEPANJE URSA NA TVORNICAMA. Izmedju štrajkujućih radnika dolazi svakog dana do sve većih razmirica i razmimoilaženja. Redovi HRSa cjepaju se. Sada je i URS počeo da okuplja radnike. Tako nam tvrde radnici sa tvornice „Salonit" sv. Kajo da tamo akciju URSa vodi radnik Kljaković Jozo Matin, koji da ima ogromnu većinu uza sebe. Isto tako da su uz njega i radnici tupinoloma Tome Grubića u Vranjicu.

Opet jutros podvučeno nam je sa strane novih radnika, da su se najgore plate na tvornicama kretale od 3.25 dinara po satu na više. (c)

GRADSKE VIJESTI

JADI KREŠIMIROVOG GRADA

Šibenik, 24 februara

Krešimirov grad nesamo da ne oskudijeva, već i prednjači u obilju starina. Uske ulice zatvorene su fasadama ocrnjelog kamena iz prošlih vjekova. Nad tim ulicama strše zidine dvoraca nekadašnjih plemića i građana slavnog grada. Od male pomoćne ratne luke nekadašnje vlasti na našem Primorju postala je danas najznačajnija luka posle Boke.

Ovaj krešimirov grad ne želi ostati sredovječan. On želi napredak, želi modernizovanje. I njegovi sinovi su dobro shvatili želje krešimirovog starca. Istina, ne gradi se mnogo kuća, ni domova, ali ipak... Poljana se uredila, ulice se otvaraju, ulice se popravljaju, popločavaju šire itd. itd.

Mala teritorija grada ne iziskuje neka specijalna prevozna sredstva. Svugdje možete stići pješice. A ipak ako želite naći neko poznato lice (čiji stan nezna-te) teškom će te ga mukom naći. Da mu pokušate pisati učiniće te gore (pored sve dobre memorije naših poštara).

Kad to kažete stranco on će vam kazati da se obratite statističkom prijavnom uredu pri Gradskom poglavarstvu ili Policiji.

Dali možda znate gdje su prostorije ovog ureda?...

Pretpostavimo da imate „tačnu" adresu osobe koju poznate. Ta adresa će vam glasiti: ulica (dali kako ju građani zovu, odnosno zvali, ili kako se ona danas službeno nazivlje — to je pitanje!) i uz nju neki veliki broj. Možete srećom odnosnu ulicu i pronaći (ako je u centrumu), ali onaj broj nikako, jer vam je to broj kuće po spisku kuća ne rednom broju u odnosnoj ulici. Vidite Sibenik nema još ulica i brojeva kuće u tim ulicama kao ni svako drugo selo. A Sibenik nije selo — Šibenik je grad?

Ko vrši bezakonja?

Slučaj sa Mačekovom „gardom" na splitskoj obali

Split, 24 februara

Već par puta preko nacionalne štampe postavljen je upit nadležnim vlastima: Po čijoj dozvoli i po kojem zakonu g. dr. Edi Bulat svake nedjelje vježba sa nekih 40 ljudi po periferiji grada, koji se navodno oslovljavljaju Mačekovom „gardom".

Desilo se par puta, da su nadležne vlasti, kad su jug. nacionalisti imali da održe kakav svoj zbor, dogovor ili slično uvjek postavljale kao preduvjet odobrenja ispunjenje svih zakonskih formalnosti.

Poznato je, da je g. Sr. Načelnik par puta naglasio i svakome naglašuje, da on sve radi po zakonu. Isto tako govore i drugi prestavnici vlasti. To je na svom mjestu i to zaslužuje pohvalu.

Ali, neznamo dali je zakonski tj. uredno vršenje zakona i ono što su nadležne vlasti u nedjelju dopustile. Naime, i pored upozorenja policijskih agenata, „četa" g. dra Eda Bulata i nadalje vježba svake nedjelje po periferiji grada. Izgleda, da za nju ne važe mnogo današnji zakoni, koji su na snazi.

I ovu nedelju, da dokažu još više svoju moć, četa sa kišobranima u ruci (nije čudo ako brzo uzmu i puške!) na čelu sa dr Bulatom uputila se prema gradu korporativno i slobodno.

Na obali g. „komandir", u prisustvu mnogih znatiželjnika, dao je razlaz.

Tvrde, da nadležni faktori nisu htjeli da raspršе ove, koji krše zakon, zato što nisu imali „pismenog naredjenja".

Pitamo se: Zar treba gg. nadležnima pismeni akt, da izvrše i opomenu one koji krše zakon? Čemu onda svi zakoni, sva praksa i sva nadležnost koju imaju pred sobom.

Ovaj slučaj najžalosnije dokazuje, kako se danas dešavaju u našim krajevima drska bezakonja na očigled vlasti, o kojima se ne vodi računa i zbog kojih se nikoga ne poziva na odgovornost.

Zar je g. dr Edi Bulat neka viša „persona grata", da za njega ne važi ono, što važi za ostale gradjane Jugoslavije?

Svaka akcija, gospodo, stvara reakciju. A reakciju spriječiti samo, to je zlo. Treba prethodno spriječiti akciju, koja izaziva, da se ne stvori nepotrebna reakcija. Jer, neka se ne začude gg. prestavnici vlasti, koji ovo vide i znaju ako ovo izazivanje natjera i protivnu stranu da drugčije počne da radi.

A tada bi autoritet vlasti, kojega jug. nacionalisti rijetko zloupotrebljuju, bio doveden u pitanje i suvišan.

Zato, još jedini put upozoravamo ovog puta one koji stoje iznad gg. prestavnika vlasti u Splitu, sa pitanjem:

Po kojim zakonima izvjesni elementi kod nas mogu da vrše ovakova bezakonja?

Zašto izvjesni prekršitelji zakona bivaju nekažnjeni?

Dokle će se dozvoliti da ulica čini što je volja?

Saznajemo, da je ovaj slučaj ipak sa strane jedne odlične i reprezentativne osobe u našem gradu bio primljen sa opravdanim revoltom i bjesom na one, koji ovo propustiše!!!

Očekujemo: POŠTIVANJE ZAKONA! I NIŠTA VIŠE! (p)

Ima momenata, kada čovjek, zbog nihovog poriva na uzbuđenost, nikad ne zaboravlja. Tragedije koje čovjek doživi za svog života ili ih neposredno upoznaje ostavljaju neizbrisiv trag u čovjekovom sjećanju.

Ti momenti su tmurni.

No, ironija našeg života zna biti i okrutnija. Dolaze dani zabave, razvrata, smijeha... Naše Primorje »slavi« dane princa Karnevala. Sloboda je to koje se samo u tim danima dozvoljava. Prelaz iz te raspojasanosti u period posta postao je običan. Ni ne opaža ga se. Ali može da se desi nešto što potrese sitne osećaje ljudskog bića i na tom tankom prelazu . . .

Tragedija posljednje karnevalske noći . . .

To se jedne godine dogodilo . . .

Oglašujte i širite „TRIBUNU"

MALA KRONIKA

Seljak astrolog i Dumerg

Tek sada strani listovi donose senzacionalan izvještaj o jednoj astrološkoj spekulaciji. Jedno veliko englesko osiguravajuće društvo primilo je da osigura bivšeg francuskog presjednika republike Dumera u korist nekog holandskog seljaka. Nije prošlo dugo, a Dumer je pao kao žrtva atentata i Holanđanin je dobio veliku premiju. Društvo je moralo isplatiti, ali je stvar postala sumnjiva. Odmah se pomislilo da se radi o nekoj vezi ovoga seljaka sa atentatorom. Međutim, ispostavilo se da o tome nije bilo ni govora, nego se taj seljak bavio astrologijom, pa dobivši horoskop pok. Dumera ,vidio je u tome da će on poginuti. Svoje astrološke sposobnosti seljak je odmah unovčio, a kako se nije prevario, dobio je ogromnu svotu novaca.

Količine kamenog uglja.

Prema najnovijim podacima u do sada otvorenim i poznatim rudnicima uglja na cijelom svijetu ima još devet miljardi metarskih centi kamenog uglja u rezervi. Tolika količina još čeka na eksploataciju. Po mišljenju stručnjaka, stvarna rezerva kamenog uglja, koja se neznano krije u zemljinoj utrobi, iznosi daleko više.

Po procjeni engleskih mineroloških i geoloških stručnjaka, ta rezerva može da iznosi najmanje 90 miliardi metarskih centi, a možda i više. Prema tome proći će još mnogo decenije, a vjerovatno i vijekovi, dok se ova rezerva uglja iscrpi. Zanimljivo je da polovinu cjelokupne rezerve uglja, koji još uopšte nije eksploatisan, kriju ogromne planine Sjedinjenih Američkih Država.

Rokfelerov dnevnik

Već pune 22 godine vodi poznati miljarder Džon David Rokfeier svoj dnevnik u koji opširno upisuje sve svoje dnevne doživljaje i utiske. On želi da o svom stotom rođendanu taj dnevnik štampa i objavl u nekoliko stotina hiljada primjeraka. Rokfeler je već angažovao nekolicinu uglednih američkih književnika da njegovom dnevniku dadu literarnu formu i pripreme za štampanje. Ti književnici će dobiti honorar koji će biti tri puta veći od honorara najbolje plaćenih američkih romansijera.

IMOTSKI

Smrt osnivača Sokolskog društva i nacionalnog radnika Dr Janka Rake, advokata iz Imotskog

Dneva 16 februara o. g. iz Zagreba stigla je tužna vijest, koja je kao grom iz vedra neba pogodila sve njegove prijatelje, da je u Kirurškoj klinici u Zagrebu u 41 godini svoga života preminuo naš obljubljeni brat i prijatelj Dr Janko Rako. advokat, osnivać sokolstva u Imotskoj krajini i nacionalni radnik. Pokojni dr Janko još u svojim mladim godinama dok je studirao u Splitu i Zagrebu, zanio se za sokolsku ideju. kojoj je ostao vjeran i za koju je aktivno radio sve do svoje smrti. Pokojni Janko je osnivać sokolskog društva u Imotskome i sokolskih četa u Prološcu, Kamenmostu itd. On je uspio da za sokolsku ideju privuće i odgoji lijepi broj omladine koja je i danas ostala vjerna i odana ideji sokolstva. Pokojni Janko nije žalio truda ni vremena kada se radilo o nacionalnoj stvari. On je znao za više godina dnevno da pješači po 15—20 km. i siđe među seljake i pripovjeda sokolsku ideju, vježba ih, kao i drži razna selu korisna predavanja. Pokojni Janko nikada nije propustio ni jednu sokolsku ili nacionalnu manifestaciju. On je bio sve do svoje smrti aktivan i odličan vježbač. On nije nikada propustio pomoći nacionalnu stvar bilo materijalno ili financijalno. Pokojni Janko god. 1931 bio je biran za narodnog poslanika za vlade g. Živkoviča za srez Imotski. Njega su kandidovali nacionalisti Imotskoga, protiv kandidature bivšeg načelnika g. Mate Bekavca i uspjelo im je da ga izaberu, jer svaki onaj koji se je i malo osjećao nacionalnim, nije ni mogao drugo nego da se za njega založi. Pokojni Janko za vrijeme poslanikovanja zalagao se je za svakoga i bilo mu je na srcu da svakom bez razlike pomogne. On je uspio da se u krajini sagradi više škola, sokolskih domova, bunara itd. Kao advokat isticao se u svome radu. Bio je savjestan i pošten, kao i narodu uslužan i nikada nikoga nije izrabivao. Da je bio takav posvjedočuje njegovo skromno življenje i njegovo financisko stanje, jer iza sebe ostavlja neopskrbljenu suprugu i tri njemu mila sinčića, koia je toliko volio i sa kojima se toliko dičio.

Gubitkom našega dobroga Janka sokolstvo, nacionalisti i njegovi prijatelji u Imotskoj krajini gubi svoga vodju, kojega je u nemogućnosti nadoknaditi.

Brate i prijatelju Janko budi uvjeren da smo svi mi izgubljeni i tužni bez tebe i da su naše misli okrenute prama tebi i tvojoj otvorenoj raci i da ćemo očuvati vječnu uspomenu i zahvalnost za svu dobrobit što si napravio sa svojim djelovanjem. Neka ti bude laka Jugoslovenska zemlja, za koju ti je srce kucalo od rane mladosti, pa sve do zadnjega časa tvoga života.

Slava nacionalnom radniku Dr Janku Raki.

B. Č.

KNIN

Knjinjani i Četničkog Udruženja ples

Danas 20 februara kninski pododbor Četničkog udruženja upriličilo je u prostorijama „Grand Hotela« svoj društveni ples, ciljem i svrhom da uz sudjelovanje brojnog građanstva, pruži svojem podmlatku moralnu i materijalnu podlogu u nenadkrivljivom osjećaju ljubavi prema Nj. V. Kralju i dragoj Otadžbini.

Svi svijesni građani prožeti uvjerenjem da anali četničke krvlju ispisate povjesnice, sačinjavaju temelje najvidnijeg spomenika Evrope, a na čijoj kruni sudbinom krute tragike, blista najdragocjeniji alem život Blaženopočivšeg Kralja Ujedinitelja, svesrdno pohrliše na ovu zabavu doprinoseć svrsi shodnu moralnu i materijalnu podlogu.

Prostorije »Grand Hotela" ukrašene varijaciom boja narodnih čilima, držav nim zastavama, slikama Nj. V. Kralja i Članova Kraljevskog Doma a u moru električnih žarulja, odavaše sliku nezaboravne draženosti i čara.

Tačno u 9 i po sati presjednik četnik g. Vlade Novaković u društvo supruge Sreskog načelnika g. Nešića a uz akorde vojnog orkestra, predhodnom četničkom himnom a Kraljevim kolom, otvori veličanstveni udruženja ples.

U međuvremenu plesa, bila je upriličena lutrija, sa preko stotinu vrlo prikladnih zgoditaka a u koju svrhu upravi društvo dostavi darežljivost nacionalno svijesnih građana.

Ovo zabavno plesno veče prožeto harmonijom bratskog intimniteta, potraja do u zoru novoga dana.

Prisustvo prestavnika naše vojske, dade dokaza pune svijesti, prama ustanovam četničkih udruženja, a preko či jih leševa naša junačka vojska, prelazaše iz pobjede u pobjedu. (N)

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)
Priopćeno po retku D 10 — Oglasi poštarii

Oglas licitacije

Tehnički Odeljak pri Sreskom Načelstvu u Šibeniku dana 4 marta u 11 sati primaće ponude za opravku krova okružnog suda u Sibeniku. Uslovi i predračun mogu se vidjeti u kancelariji Tehničkog Odeljka.

110-2

Kupujem uložnu knjižicu Gospodarske banke na Din. 10—16.000. Ponude na upravu ovog lista. 109-2

Za 30 dinara dobivate kod uprave Tribune Sibenik 10 kg. dobrog novinskog papira za omotavanje. 100

U pažnji cij. građanstvu! U najmljivanje stanova i soba, prodaja ili kupnja, traženje namještenja ili namještenika najuspješnije se postizava oglašivanjem u malom oglasniku mjesnih novina. Mali oglasnik za „Tribunu" može se predati preko cijelog dana u administraciji našeg lista: Šibenik, ul. Episk. M. br.

Najnovije zakonski propisane tiskanice

Molba za smanjenje duga
formular koji se upućuje sres. sudovima

Knjiga kontrola alkoholnih pića
Unos — izlaz

molba općini radi izdanja uverenja

Zemljoradničko uvjerenje
koje općina upušta

Obračun iz kupov. robe na kred. iz ostalih pravn. odnosa.

Obligacije zemljoradn. dugova
po 100 kom. vrlo umjerene cijene po komadu Din. 1.—

Opomene dužnicima zemljoradnicima
100 kom. Din. 15.—

Molbe za dozvolu prodaje vlast. vina
100 kom Din. 25.

nabavlja se kod:
Tiskare E. Vitaliani i Sin - Šibenik

PODLISTAK

FERREIRA DE CASTRO:

Kaučuk-zeleni demon

Ne samo pustolov ili lutalica duhom, već zaista čovjek koji obija i krstari kontinentima i zemljama, i Ferreira de Castro će se možda u dogledno vrijeme razviti u pisca čija će se djela smatrati duhovnom svojinom čitavog kulturnog svijeta kao što se to danas smatraju djela velikih lutalica Istratija, Hamsuna, Londona, Gorkog i ostalih. Smjela je to pretpostavka, jer je mnogo onih koji obijaju pragove palače slave, ali pravo na ovu smjelost daje činjenica da je Ferreira de Castro već svojim „Emigrantes«, romanom u životu portugalskih seljaka što iseljavaju u Braziliju, — da je već ovim djelom, velimo, iskočio za tri koplja nad prosječne reportere i izvjestitelje; a mnogo govori i to da je djelo za kratko vrijeme prevedeno na 6 stranih jezika. Ovako već stvorenom književnom imenu će se za kratko vrijeme nakon toga pridružiti slava i hvalospjevi što će se splesti oko drugog njegovog djela. To je djelo „A Selva", koje je kod nas prevedeno kao „Kaučuk«.

Savremeno književno tržište obiluje reportažom. Današnjica je ovaj malo umjetnički oblik izražavanja pronašla najadekvatnijim za ovo vrijeme nikad do kraja uobličeno, stoglavo i vječno i svuda u pokretu. Reportaža je, dakle, sredstvo koje je stavljeno na raspoloženje onome, koji hoće da fotografira i stenografira misli i manifestacije ovoga doba. Tim sredstvom su se izdašno služili i služe se svi. Tim sredstvom su se pisali izvještaji o ratovima ljudi, o ratovima trustova, o ratovima ideja. Tim sredstvom se izvješćivalo o filmu, o robijašnicama, o trgovini bijelim robljem: o svemu — i svakako. To je, dakle, bilo sredstvo na koje je i Ferreira de Castro bio upućen kad je preduzeo da piše o sakupljačima kaučukovog soka. Kao novinar po zanimanju, u to vrijeme, Ferreira de Castro je bio u velikoj pogibelji da se izgubi u legiji onih suborioca i kolega koji iz veoma velike potrebe za opstankom, a vrlo slabog umjetničkog imperativa pišu stvari koje bi vrlo teško izdržale s jedne strane umjetničko mjerilo, a s druge provjeravanje istine. Ali Ferreira de Castro nije kao oni reporteri koji u avijon sjedaju na jednom kontinentu, da se iskrcaju iz njega na drugome da se izvjeste i opskrbe s par činjenica i događaja na kojima će potom izgraditi knjigu s tiražom premalo skromnom uspoređujući je s istinom i umjetnošću koje ta knjiga nosi u sebi.

Ali Ferreira de Castro ima svoju specifičnu životnu istoriju, veoma interesantnu i veoma čudnovatu: a budući nedjeljiv u pitanju svoje duhovne i tjelesne prožljvelosti, on je i mogao da stvori djelo visoko iznad prosječnosti.

Kao dječak od dvanaest godina i sedam i po mjeseci Ferreira de Castro je u smrdljivom potpalublju jednog iseljeničkog broda pošao iz Portugala u Braziliju da bi tamo sebi osigurao kruh i dok ostali književnici portugalski u to doba polaze univerzitete, budući književnik Ferreira de Castro zarađuje kruh u znoju lica svoga kao sakupljač kaučukovog soka na seringalu na rijeci Madeiri. I samo jaka volja i prirođena bistrina moći će ovome mladiću da dadu snage da se za kratko vrijeme iza toga oslobodi tog modernog robovanja. Ferreira de Castro postaje mornar i živi u civiliziranim gradovima Brazilije. Nakon toga se vrpca života brzo odvija i od reportera postaje književnik, doskora veoma poznat književnik. Ali tajna ovog uspjeha ne leži ioliko u tome što je napisavši „Kaučuk" savremenoj reporterskoj literaturi dodao još jednu knjigu o naličju civilizacije, već ova tajna leži u tome što je Ferreira de Castro u »Kaučuku dao jednu rijetku, ako ne i jedinu sliku prirode na Amazonci. U čitavoj ovoj knjizi, koja tek posredno optužuje, prašuma i voda žive kao živa bića bez prestanka u metamorforziranju svojih manifestacija, ali uvijek u nešto ogromno i uvijek jednako prijeteće. „Kaučuk« je uspio jer je u njemu spojena rijetka istina s velikom umjetnošću. U tome leži tajna uspjeha Ferreira de Castro kao književnika. — Knjiga uvezana u pretplati stoji 40.— din., broširana 30.— din. Informacije šalje: »Binoza — Svjetski pisci" Zagreb, Zvonimirova ulica 7.

V. C.

Direktor: HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa: Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Platilo i tuživo u Sibeniku